

Forshaga kommun
kommun@forshaga.se

2023-05-17

1 (24)

Dnr2022:10191

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Skivedsskolan i Forshaga kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Skivedsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Skivedsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver organisera och leda det pedagogiska arbetet på skolenheten genom att säkerställa att gemensamma arbets- och förhållningssätt diskuteras, tillämpas och ger avtryck i både undervisningen och elevernas utbildning som helhet.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Undervisningen behöver i högre utsträckning struktureras. Det innebär att den utformas så att lektionens innehåll tydliggörs, vad de olika momenten/aktiviteterna syftar till samt att den innehåller en sammanfattande avslutning.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar för att bedriva ett samlat arbete gällande förhållningssätt och strategier i arbetet med att skapa och upprätthålla studiero i undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera lärarnas omdömen och betygssättning för att ta reda på vad eventuella avvikelser beror på i syfte att skapa likvärdighet. Därtill behöver rektorn utifrån denna analys föra diskussioner med lärarna om resultatet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **19 januari 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2230, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI-2022:10191) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Skivedsskolan leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn skapar sig en god bild av verksamheten i sin uppföljning som inbegriper bland annat kunskapsresultat, elevernas trygghet och studiero samt undervisningens genomförande. Dock kan arbetet kring att analysera resultat ytterligare utvecklas till att omfatta fler jämförelser då uppföljningen har alltför stort fokus på ett fåtal ämnen. Även om jämställdhetsfrågor tas upp inom ramen för värdegrundsarbetet, så leder rektorn inget strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Skolans resultat analyseras exempelvis inte utifrån kön och rektorn följer heller inte upp hur jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen. Lärarna har vidare goda samverkansmöjligheter med fokus på att utveckla undervisningen i sina arbetslag men det varierar i vilken utsträckning det faktiskt ger effekt i undervisningen. Det finns också en organisatorisk uppdelning där skolans olika arbetslag sällan möts, vilket försvårar för lärarna att ha gemensamma arbets- och förhållningssätt.

Uppföljning och analys

Rektorns uppföljning och analys av verksamheten omfattar olika typer av resultat, vilka sedan ligger till grund för de utvecklingsinsatser och den resursfördelning som rektorn beslutar om. Dock behöver rektorn utveckla det arbetet till att omfatta flera frågeställningar i sin analys av skolenhetens samlade resultat. Av inkomna dokument samt av intervjuer med lärarna, elevhälsan och rektorn framgår att elevernas kunskapsresultat regelbundet följs upp och analyseras på elev- och klassnivå. Lärarna genomför också en utvärdering enligt en gemensam mall där de terminsvis ska reflektera över förklaringar till sina elevers resultat. Det diskuteras sedan vidare i de olika arbetslagen. Av såväl inkommen dokumentation och intervjuer framgår dock att uppföljningen och analysen av elevernas kunskapsresultat inte är bred så till vida att det inte görs några jämförelser och analyser av skillnader i skolenhetens samlade

resultat mellan exempelvis olika ämnen, årskurser eller kön. Samt att uppföljningen och analysen är begränsad till ämnena svenska, matematik och engelska.

Rektorn skapar sig en god bild av undervisningens genomförande vilket också inkluderar hur lärarna integrerar värdegrundsfrågor i sin undervisning. Det framgår av granskningen att elevhälsan bistår rektorn med att följa upp undervisningens genomförande genom lektionsobservationer samt att genomföra så kallade analyssamtal med lärarna. Elevhälsan beskriver att hur lärarna arbetar med värdegrundsfrågor ingår i den uppföljningen. Elevhälsan och rektorn har regelbundna möten då rektorn får ta del av elevhälsans erfarenheter och rektorn har även tillgång till den dokumentation som finns. I analyssamtalen ger elevhälsan återkoppling till lärarna utifrån vad de har sett i samband med observationerna. Elevhälsan plockar även upp sådant som de har uppmärksammat i samband med genomgång av elevernas resultat vid specifika mättillfällen eller på nationella prov. Resultaten rör ämnena svenska, engelska och matematik men elevhälsan uppger att i analyssamtalen diskuteras även undervisningen överlag. I intervju med rektorn framkommer också att hen vill att skolan i större utsträckning ska arbeta med att fånga upp elevernas upplevelser av skolan för att tydligare integrera dessa i uppföljningen av verksamheten. Rektorn har tankar om hur det kan göras systematiskt framöver. Skolinspektionen ser positivt på att dessa idéer realiserats framöver.

De behov som elevhälsan identifierar i samband med deras deltagande ute i klasserna utgör även ett underlag för rektorn att löpande kunna fördela om resurser dit de bäst behövs för att möta de behov som uppstår i verksamheten. Av inkommen dokumentation och intervju med rektorn framgår att de utvecklingsområden som skolan arbetar med identifierats utifrån den samlade uppföljning som genomförs. Ett exempel på detta är att skolan arbetar med att utveckla "pedagogiska arenor", vilket innebär att lärarna ska arbeta tillsammans med att utveckla undervisningen och gemensamma lärmiljöer för eleverna. Bakgrunden var att rektorn såg ett behov av att få en ökad samsyn kring planering och genomförande av undervisningen.

Jämställdhetsarbete

Även om jämställdhetsfrågor tas upp inom ramen för värdegrundsarbetet, så leder inte rektorn något strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Skolans resultat analyseras inte utifrån kön så till vida att skolan inte har hittat förklaringar till identifierade resultatskillnader mellan könen. I intervju med elevhälsan framkommer att det finns ett visst arbete med att analysera elevernas kunskapsresultat utifrån kön. De nämner att de har sett att pojkar generellt har bättre resultat än flickor på nationella prov i engelska, men att pojkar generellt har lägre resultat på nationella prov i svenska. Men av intervjuer framgår att det inte görs några fördjupande analyser

för att hitta förklaringar och således har rektorn heller inte vidtagit några åtgärder utifrån de könsmönster som identifierats. Könsskillnader när det gäller elevers upplevelse av trygghet och studiero kan konstateras i senaste omgången av Skolinspektionens skolenkät som genomfördes under våren 2022. Men resultaten och skillnaderna mellan pojkar och flickor har inte diskuterats på skolan, utan representanter för elevhälsan säger att de enbart arbetar med dessa områden på gruppnivå. Inte heller rektorn har uppmärksammat dessa skillnader.

Rektorn följer vidare inte upp huruvida jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen. Rektorn beskriver att hen inte gör någon uppföljning för att säkerställa att jämställdhetsperspektivet genomsyrar lärarnas undervisning. Det finns gemensamma frågeställningar som exempelvis berör traditionella könsmönster som lärarna tar upp med eleverna inom ramen för värdegrundsarbetet. Lärarna ger flera exempel på hur de tar upp frågor kring jämställdhet i sin undervisning. Däremot framgår av intervjuer att rektorn inte följer upp hur respektive lärare integrerar jämställdhetsfrågor och hur detta därmed genomsyrar undervisningen.

Skolinspektionen har visserligen valt att inte lyfta fram jämställdhetsarbetet som ett utvecklingsområde men vill mot bakgrund av det som framkommit i granskningen belysa att en tydlig ledning och styrning av ett jämställdhetsarbete kan bidra till att alla elever, oavsett könstillhörighet, i större utsträckning ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Ett sådant arbete kan till exempel handla om att ta reda på och skapa medvetenhet hos personalen om hur flickor och pojkar bemöts utifrån krav och förväntningar så att lärarna utvecklar sin kunskap om vad jämställdhet innebär. Det kan också handla om att alltid göra en jämställdhetsanalys vid uppföljningar av verksamheten så att könsmönster kan uppmärksammas och nödvändiga åtgärder kan vidtas.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn visserligen skapat goda förutsättningar för lärarna att samverka med varandra i respektive arbetslag och som även inkluderar elevhälsan. Dock leder samverkan inte till en samsyn kring undervisningsnära förhållnings- och arbetssätt och fokuserar heller inte tillräckligt på att utveckla undervisningen. Både rektorn och elevhälsan uppger att lärarnas samverkan ännu inte har tillräckligt fokus på undervisningsnära frågor, utan behandlar framför allt frågor av praktisk karaktär. Varje vecka har lärarna konferenstid och varannan vecka är tiden vigd åt att utveckla undervisningen. Arbetet har hittills till stor del styrts av arbetslagen själva och inriktats mot de behov som de själva identifierat. Men nu, berättar lärarna, styr rektorn i större utsträckning arbetet till att lärarna och elevhälsan genomför lektionsobservationer och diskuterar dessa. Rektorn har också utsett arbetslagsledare för att leda respektive

arbetslag som ett led att få med undervisningsfrågor i lärarnas samverkan. Av intervjuer framgår att det finns svårigheter att få till stånd undervisningsnära arbets- och förhållningssätt som omfattar hela skolan eftersom samverkan sker i respektive arbetslag. Exempel på sådana undervisningsnära arbets- och förhållningssätt är utveckling av undervisningen och ett gemensamt arbete med studiero vilket beskrivs närmare under dessa områden längre fram i beslutet. Lärarna uppger att en svårighet kring att uppnå en samsyn i kollegiet är att de sällan möts över arbetslagen och att de sällan har fått styrning av rektorn gällande skolövergripande frågor. Av intervjuer framgår däremot att samverkan mellan lärarna och elevhälsan fungerar väl kring framför allt åtgärdande insatser både utifrån enskilda elever samt insatser i vissa klasser. Lärarna menar att de får väldigt bra stöd och handledning utifrån vad lärarna och eleverna har behov av. Detta sker till exempel i samband med observationer, analyssamtal, som nämnts ovan, i dialog kring extra anpassningar och särskilt stöd samt informellt vid behov.

Introduktion av såväl nyanställda som obehöriga uppges av både lärare och rektorn vara ett område som behöver förstärkas. Lärarna efterfrågar tydligare rutiner kring handledning av ny personal. Arbetslagen tar oftast god hand om de nya som kommer, men utan ett definierat uppdrag från rektorn. Rektorn själv delar bilden och menar att det funnits en tyst förväntan om att det skulle ske i arbetslagen, men har uppfattat att det inte har fungerat fullt ut. Framöver kommer rektorn att sätta in förbättrande åtgärder.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver organisera och leda det pedagogiska arbetet på skolenheten genom att säkerställa att gemensamma arbets- och förhållningssätt diskuteras, tillämpas och ger avtryck i både undervisningen och elevernas utbildning som helhet.

Av granskningen framgår att den samverkan som sker i skolans olika arbetslag i varierad grad ger avtryck i undervisningen. Granskningen visar att det varierar hur gemensamma arbets- och förhållningssätt används, till exempel när det gäller lektionsstruktur och ett förebyggande arbete kopplat till trygghet och studiero (se efterföljande avsnitt om *Undervisning* samt *Trygghet och studiero*). Detta är två exempel som visar på behovet av att stärka lärarnas samverkan för att uppnå en samsyn när det gäller undervisningsnära frågor.

Av skollagen framgår att rektorn har ansvar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet på skolenheten. Särskilt ska rektorn verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn har enligt läroplanen dessutom ett ansvar för att lärarna kontinuerligt ges möjlighet att samverka med varandra för att kunna utveckla utbildningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att på ett tydligare sätt leda och styra arbetet med gemensamma arbets- och förhållningssätt. Rektorn behöver tydliggöra sina mål och förväntningar på det kollegiala lärandet med fokus på elevernas lärande samt avseende gemensamma arbets- och förhållningssätt. Rektorn behöver även regelbundet följa upp lärarnas kollegiala samtal och ta del av hur och att det arbetet verkligen ger avtryck och får effekt för eleverna i undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att undervisningen överlag är varierad och stimulerande. Vidare arbetar lärarna aktivt med att motivera och stärka eleverna samt anpassar undervisningen efter elevernas behov. Däremot behöver strukturen på undervisningen utvecklas för att skapa en ökad tydlighet för eleverna. Avslutningsvis är elevernas delaktighet i undervisningen något begränsad.

Strukturerad och varierad undervisning samt aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen i varierande omfattning är strukturerad. Det framkommer i flera intervjuer att lärarna har börjat arbeta med en likartad struktur avseende hur skoldagarna startas upp, i syfte att öka tydligheten för eleverna. Lärarna berättar att de själva, genom lektionsobservationer hos varandra, har identifierat det som ett förbättringsområde att få till stånd en samsyn gällande uppstart och avslut på lektionerna. Även rektorn menar att det saknas ett helhetsperspektiv avseende lektionernas upplägg och genomförande, vilket även framgår av den inskickade doku-

mentationen. Av intervjuer och observationer framgår också att undervisningen i varierande grad tydliggörs för eleverna. Skolinspektionen identifierar också i samband med lektionsobservationer att det tycks finnas ett gemensamt tillvägagångssätt vid skoldagens början, men däremot saknas till exempel ett sammanfattande avslut på flera av de lektioner som Skolinspektionen observerar. Lärarna berättar vidare att de brukar involvera eleverna i att knyta an till mål och syfte med ett arbetsområde eller en uppgift och menar att de själva sedan fyller på och knyter an till läroplanens innehåll så att eleverna bottnar i varför de ska arbeta med vissa saker. De elever som intervjuas ger en bild av att det varierar i vilken utsträckning lärarna är tydliga med varför de ska lära sig olika saker.

Vidare framkommer att lärarna överlag varierar arbetssätt och arbetsformer under lektionerna. Skolinspektionen ser under de observerade lektionerna att lärarna varierar undervisningen så till vida att olika moment varvas och eleverna får arbeta både självständigt som i par eller mindre grupper. Eleverna berättar att det är vanligt att lektionerna inleds med en genomgång tillsammans i hela klassen och att de sedan får arbeta vidare med exempelvis fördjupningsfrågor, antingen på egen hand eller i mindre grupper.

Eleverna får i huvudsak ett aktivt lärarstöd under lektionerna, men det varierar om de bibehåller sitt engagemang under hela lektionen. De uppger vidare att de flesta hinner klart med det som är planerat för under lektionerna, men att det också finns elever som mest springer omkring i klassrummet och då inte får gjort de uppgifter som de ska. Detta är något som även Skolinspektionen sett exempel på i sina observationer. I en större klass brukar eleverna ges möjlighet att gå ut i anslutande lokal, såsom korridoren eller ett annat rum, under delar av lektioner när de arbetar enskilt eller i mindre grupper. Syftet är att på så sätt få bättre arbetsro, eftersom det ofta blir en högre ljudvolym i klassrummet. Eleverna berättar vidare att de oftast får den hjälp de behöver av lärarna under lektionerna, i någon klass får eleverna lämna in ett kort till läraren om att de behöver hjälp så att alla som önskar får hjälp i tur och ordning. I någon klass uppger eleverna att det emellanåt kan vara svårt för lärarna att hinna hjälpa alla elever, eftersom de också behöver lägga tid på att leta efter elever som gått ifrån klassrummet.

Stimulans och anpassning av undervisningen

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att stimulera elevernas vilja till att lära och stärka deras självförtroende i skolan. Lärarna uppger i intervju att de relaterar undervisningens innehåll till barnens liv och verklighet, i syfte att väcka deras intresse för skolarbetet. De berättar också att de arbetar med positiv förstärkning av det eleverna gör för att stärka elevernas självförtroende. Detta ser Skolinspektionen även

exempel på under lektionsobservationerna. Vidare menar lärarna att de dessutom arbetar elevstärkande genom att betona vikten av att våga göra fel i klassrummet, och att de har diskussioner med eleverna där detta särskilt lyfts. Eleverna berättar också att lärarna "peppar" dem och säger uppmuntrande saker till dem under lektionerna. Ytterligare saker som eleverna nämner att lärarna gör för att öka deras ork och motivation till undervisningen är att väva in moment som frågesport, spel eller rörelsepau-
ser.

Vidare visar granskningen att undervisningen i stort anpassas efter elevernas behov av såväl stöd som utmaningar. Lärarna berättar att de differentierar undervisningen genom att elever får läromedel och uppgifter utifrån deras olika utvecklingsnivåer och intressen. I intervju med eleverna berättar de att de oftast börjar med samma uppgifter, men att om de ligger långt fram kan få svårare uppgifter och större utmaningar. De elever som behöver mer stöd får också det av lärarna, berättar eleverna. Till exempel sker det genom att de får en extra genomgång med läraren. Både lärare och elevhälsan berättar i intervjuer att deras samverkan fungerar väl när det handlar om att ar-
beta med anpassningar i klassrummet för enskilda elever eller hela klasser och fokus ligger då ofta på elever i behov av mer stöd. Lärarna använder ett gemensamt malldokument där de beskriver elevernas behov, som sedan diskuteras tillsammans med elevhälsan. Dokumentet uppdateras med regelbundenhet och både elever och vårdnadshavare är delaktiga i den processen. Rektorn berättar att i någon elevgrupp identifierades att det fanns väldigt många extra anpassningar och då lyftes det till en annan nivå för att förändra undervisningen för hela gruppen istället för att göra en rad liknande individuella anpassningar. Lärarna nämner också att de genomför en hel del anpassningar på gruppnivå, i de fall där det är flera i en klass som har liknande behov.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna i viss utsträckning ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Lärarna berättar att de synliggör elevernas utveckling för dem genom att visa på deras framsteg, vilket såväl stärker deras självförtroende som hjälper dem att se hur de förbättrats. Vidare framkommer att lärarna arbetar för att eleverna ska fundera över sitt lärande, genom att ställa frågor till dem om hur de lär sig på bästa sätt och erbjuda dem olika alternativ. Eleverna berättar att de ibland får ha öppna diskussioner tillsammans, utan tydliga svar som är "rätt" eller "fel", men att det inte sker så ofta. Eleverna har ett varierat inflytande över undervisningen. Någon lärare berättar att hen låter eleverna göra tankekartor inför uppstart av ett nytt område, och följer sedan upp med att samtala med eleverna när de arbetat ett tag med området för att se vad eleverna vill fördjupa sig inom. Eleverna själva berättar att de ibland får välja arbetssätt och på så sätt vara delaktiga. Elevhälsans bild är att det varierar mellan klassrummen i vilken utsträckning eleverna är delaktiga i undervisningen. Vidare berättar

rektorn att lärarna har i uppdrag att utvärdera sin egen undervisning mot slutet av läsåret, men hur lärarna gör för att löpande stämna av med eleverna hur undervisningen fungerar har rektorn ingen kännedom om. Eleverna berättar att de ofta tillfrågas av lärarna om hur de tyckte att det var på en lektion, eller under en hel skoldag, men att det då inte handlar om själva undervisningen utan istället om huruvida det varit god studiero eller inte. Lärarna uppger vidare att ytterligare ett sätt då undervisningens följs upp och utvärderas med eleverna är inför utvecklingssamtal, då eleverna fyller i en blankett som är anpassad efter deras ålder.

Skolinspektionen väljer att inte skriva något utvecklingsområde om elevernas delaktighet och inflytande över undervisningen. Men vi vill ändå poängtera att det vore önskvärt att lärarna diskuterar hur eleverna i större utsträckning ska få inflytande över sin undervisning och få möjlighet att utvärdera den regelbundet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Undervisningen behöver i högre utsträckning struktureras. Det innebär att den utformas så att lektionens innehåll tydliggörs, vad de olika momenten/aktiviteterna syftar till samt att den innehåller en sammanfattande avslutning.

Skolinspektionens granskning visar att lärarnas arbete med att genomföra strukturerade lektioner behöver förbättras. Detta då det varierar i vilken omfattning de förklarar syftet eller avslutar lektionerna på ett summerande sätt. Strukturerad undervisning kan bidra till elevernas inläring såväl som studiero. Den kan innehålla introduktion, genomförande och uppföljande avslutning. Dessa kan ta många former. Att detta är ett utvecklingsområde kan även ses i sammanhanget av att granskningen pekar på att det finns kopplingar mellan elevernas studiero och hur väl undervisningen är strukturerad, vilket beskrivs närmare i området *Trygghet och studiero*.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

En lärares introduktion under en lektion skiljer sig givetvis åt beroende på om lektionen innebär en start av ett nytt arbetsområde eller om lektionen befinner sig mitt i ett arbetsområde. Någon form av introduktion inför varje lektionsstart behövs

dock för att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig under lektionen, det kan också underlätta för dem att bli motiverade att arbeta under lektionen. När det gäller syftet med lektionens olika moment/aktiviteter är det viktigt att läraren inte bara har tydliggjort syftet för sig själv utan det måste även vara tydligt för eleverna. Läraren behöver därmed på ett kortfattat och för eleverna lättförståeligt sätt förmedla vad eleverna ska lära sig under lektionen och vad de olika momenten/aktiviteterna syftar till. Med andra ord ska läraren inte enbart berätta vad eleverna ska göra under lektionen utan även varför. På motsvarande sätt behöver varje lektion få en avslutning där läraren sammanfattar lektionens innehåll och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen/arbetsområdet. Även en avslutning kan genomföras på olika sätt och med olika syfte. Ett syfte med avslutning av en lektion kan dels vara att öka elevernas medvetenhet kring var de befinner sig i sitt lärande. Ytterligare ett syfte kan vara att avslutningen innefattar någon form av utvärdering av lektionen, vilket lärarna kan använda som underlag för att utveckla sin undervisning.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn och lärarna fortsätter utveckla arbetet med att utforma undervisningen så att den är strukturerad på så sätt att lektionerna innehåller en tydlig introduktion och en sammanfattande avslutning.

Utvecklingsarbetet bör också inriktas på att lärarna tydliggör syftet med lektionen och de olika moment och aktiviteter som lektionen består av.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att det inte finns någon samsyn som präglar skolans arbete med att skapa goda förutsättningar för studiero. Studieron varierar också mellan de olika klasserna på skolan. Det finns däremot åtgärdande insatser kopplat till de klasser där uppföljningar visat att studieron behöver förbättras. Dock saknas ett gemensamt främjande arbete på skolenheten för att skapa och bibehålla en god studiero. Det finns vidare ett medvetet sätt att följa upp och vidta insatser kopplat till elevernas trygghet och ett

förebyggande trygghetsskapande arbete. Rektorn behöver dock försäkra sig om att dessa gemensamma insatser kommer samtliga elever tillgodo.

Studiero

Granskningen visar att den samverkan som sker i kollegiet främst är åtgärdande i de klasser där studiero brister snarare än att skapa ett gemensamt förebyggande arbete för studiero. I samtliga intervjuer, såväl med elever som med personal, framträder en bild av att studieron varierar mellan de olika klasserna. Detta noterar även Skolinspektionen under de lektioner som observeras. Studieron följs upp på olika sätt genom enkäter, elevhälsosamtal och även genom specialpedagogens lektionsbesök. Det framkommer att det i ett antal klasser finns stora problem med att få till en studiero där eleverna har möjlighet att arbeta ostört med sina uppgifter. Därför har de tillfört stora personalresurser under de senaste månaderna. I vissa andra klasser uppges det vara bättre, och elevhälsan berättar att deras bild är att studieron är god där lärarna är trygga som ledare i sina klassrum. Elevhälsan uppger vidare att de stöttar upp i klasserna som har större bekymmer, och de ser också att en del lärare har svårigheter att genomföra åtgärder som man kommit fram till kan påverka studieron.

Det saknas ett gemensamt arbete på skolenheten med att förebygga och vidta lämpliga åtgärder för att återställa ordningen i klassrummet om den har störts. Av intervju med elever och lärare framgår dock några exempel på hur enskilda lärare arbetar förebyggande i de olika klasserna. Till exempel att de vid behov använder möbleringen i klassrummet som en metod för att skapa goda förutsättningar för studiero, genom att bland annat använda skärmväggar och låta vissa elever sitta mer enskilt. Det kan också handla om att dela upp grupperna under vissa tider. Som tidigare beskrivits under avsnittet *Undervisning* får eleverna också möjlighet att jobba i näraliggande rum för att generera en lugnare miljö för alla. Vissa lärare har som metod att klappa i händerna för att uppmärksamma eleverna på att det är för hög ljudnivå. Eleverna anger dock att i de klasser där det ofta saknas studiero har de åtgärder som lärarna vidtar sällan någon god effekt utan den dåliga studiero kvarstår. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framgår att arbetet med studiero har varit fokuserat på de klasser där behoven har varit som störst och att det saknas forum för att diskutera det förebyggande arbetet och att det därmed saknas en gemensam syn bland lärarna. Lärarna säger att de tror att de agerar olika eftersom de inte pratar i gemensamma forum om hur de kan eller bör göra för att agera förebyggande. Vidare menar de att fokus snarast ligger på att hantera problem när de uppkommer än att ha strategier för att arbeta främjande med studiero. Rektorns uppfattning stämmer överens med det lärarna säger, och hen ger som exempel att elevhälsan stöttar upp lärare och klasser där det redan är en problematisk situation. Rektorn menar vidare att det är ett utvecklingsområde för

skolan att skapa en samsyn kring arbetet med studiero samt att det bör knytas samman med utvecklingsarbete kring en "god undervisning" då hen ser att det finns en koppling däremellan.

Trygghet

Granskningen visar det genomförs kartläggningar av tryggheten på skolan, vilka tas med in i arbetet för att skapa en trygg skolmiljö. Intervjuer med personalen visar att de genomför en del främjande och förebyggande värdegrunds- och trygghetsarbete som till viss del utgår från gemensamt beslutade vägledningsmaterial. Det genomförs årligen en trivselenkät som fångar upp elevernas upplevelse av trygghet. I den inkomna dokumentationen samt i intervju med rektorn framkommer att det också genomförs trygghetsvandringar på skolan, då eleverna får möjlighet att berätta om vilka platser som de upplever är otrygga. Av intervjuer med både elever och personal framgår också att det finns situationer och platser som inte upplevs som trygga av alla elever på skolan. Exempelvis är fotbollsplanen ett ställe eleverna uppgett som en otrygg plats eftersom det ofta uppstår bråk mellan elever där. För att skapa en lugnare stämning har de ökat vuxennärvaron kring fotbollsplanen och rektorn har initierat ett fotbollsråd som ett sätt att involvera eleverna tydligare i framtagandet av gemensamma regler kring fotbollen. Det framkommer att andra former av otrygghet fångas upp i samband med värdegrundsarbete på klassnivå, där det till exempel identifierats att det i någon klass förekom maktspel mellan eleverna som lärare och elevhälsan sedan tillsammans jobbat vidare med. Värdegrundsarbetet på klassrumsnivå är till viss del knutet till några olika metoder som anpassas och används i de olika årskurserna, elevhälsan är involverad och genomför en del arbete tillsammans med klasslärarna.

Vidare visar granskningen att det även genomförs förebyggande insatser men att rektorn behöver följa upp att samtliga elever få ta del av dessa. Till exempel genomförs aktiviteter i syfte att föra elever i olika åldrar närmare varandra, såsom "skoljoggen" eller en fadderverksamhet mellan klasser i olika stadier. Lärarna berättar i intervju att de även genomför gemensamma värdegrundsövningar i klasserna med fokus på att förbättra samarbetet mellan elever eller hur man ska vara en bra kompis. Samtidigt säger de att den typen av arbete nog inte genomförs i samma omfattning i alla klasser och av alla lärare, något som även rektorn och elevhälsan bekräftar. Rektorn berättar att arbetslagen gör lite olika, och att det i nuläget ligger inom ramen för deras friutrymme. Men rektorn uppger att hen framöver vill se mer av gemensamma förhållningssätt kopplat till hur de arbetar med värdegrund och trygghet. Skolinspektionen har valt att inte skriva detta som ett utvecklingsområde men vill, i ljuset av att granskningen indikerar att alla elever inte upplever sig trygga på skolan, påpeka betydelsen av att rektorn följer upp att samtliga elever får ta del av dessa förebyggande insatser.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar för att bedriva ett samlat arbete gällande förhållningssätt och strategier i arbetet med att skapa och upprätthålla studiero i undervisningen.

Granskningen visar att det saknas gemensamma förhållningssätt när det gäller att skapa och upprätthålla studiero i klassrummen samtidigt som många elever upplever en dålig studiero. Det framkommer att det inte finns gemensamma diskussioner gällande strategier som gynnar en god studiero. De insatser som görs handlar istället i stor utsträckning om att hantera de problem kring oordning som uppkommer i specifika klasser. Inte heller när det handlar om det åtgärdande arbetet kopplat till en stökig klassrumsmiljö diskuteras detta gemensamt bland personalen.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. I skolans främjande och förebyggande arbete kring studiero ska elevhälsans olika professioner medverka. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa en sådan skolmiljö.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna under ledning av rektorn i högre grad samverkar för att hitta gemensamma strategier och förhållningssätt för att skapa och upprätthålla en god studiemiljö för eleverna. För att ett sådant arbete ska kunna genomföras behöver rektorn se till att det finns forum för lärarna att diskutera studiero och skapa en samsyn i lärarkollegiet. Rektorn behöver också följa upp att det gemensamma arbetet ger avtryck i all undervisning samt att det får avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn ger de flesta lärarna förutsättningar för att samverka med varandra regelbundet för

att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Dock gör rektorn inte någon uppföljning av omdömen och betygssättningen i likvärdighetssyfte.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att lärarna använder sig av olika metoder för att kvalitetssäkra de omdömen som ges och de betyg de sätter. Det sker en stöttning från elevhälsan i arbetet med att få en ökad likvärdighet och det finns tid och forum för att genomföra arbetet. I den inkomna dokumentationen framgår att framför allt mentorerna i årskurs 3 och 6 arbetar tillsammans med omdömen och betygssättning. Däremot sker inte ett motsvarande arbete där lärarna samverkar kring sina bedömningar i övriga årskurser. Tidigare har elevhälsan haft en framträdande roll i bedömning av de nationella proven. I år genomförs det enligt en modell där elevhälsan tillsammans med ansvariga lärare sambedömer proven samt analyserar resultaten. Elevhälsan berättar att detta används som ett verktyg för ökad likvärdighet i arbetet med bedömning och betygssättning, framför allt knutet till de ämnen som har nationella prov. Rektorn menar att det finns ett stort lärande i mötena mellan elevhälsan och lärarna med koppling till likvärdighet i bedömningar, och säger vidare att lärarna ändå har sitt ansvar att sätta betygen självständigt utifrån att de har det samlade underlaget gällande elevernas kunskaper. Lärarna berättar att det förs samtal och diskussioner kollegor emellan, även över ämnesgränser där det finns beröringspunkter. De har möjlighet att göra det i samband med samverkanstid som finns inplanerad varje vecka. De berättar vidare att de till exempel jämför och bedömer olika elevexempel samt vad som krävs för ett visst betyg. Lärarna anser att de ges tid och förutsättningar för sambedömning, även om de också menar att det hade varit önskvärt med mer tid. Tidigare år har de analyserat skillnader mellan nationella prov och betyg, men berättar att de inte har gjort det under det senaste året. De berättar vidare att det finns inplanerat en del utvecklingstid framöver då det är bestämt att de ska arbeta med betyg- och bedömningsfrågor. Rektorn beskriver emellertid att hen inte har någon kunskap om hur lärare som är ensamma i sina ämnen på skolan arbetar med sambedömning, exempelvis lärare i ämnena idrott eller slöjd. Skolinspektionen vill därför lyfta fram att rektorn kartlägger lärares förutsättningar att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg så att det sker i alla ämnen och årskurser.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Det finns inget systematiskt arbete där rektorn analyserar eventuella avvikelser i omdömen eller betygssättningen. Rektorn berättar att hen inte under sin tid som rektor på skolan haft fokus på att analysera eventuella avvikelser i betygssättningen utifrån ett likvärdighetsperspektiv. Detta bekräftas även av lärarna som anger att de inte fått i uppdrag eller haft några sådana samtal tillsammans med rektorn. Av både intervjuer med rektorn och lärare samt inkommen dokumentation framkommer dock att rektorn

identifierat vissa skillnader men att det inte genomförts någon fördjupande analys till att hitta förklaringar till orsaker. Sådana skillnader som identifierat är att betygen generellt sett är högre i de ämnen som inte har nationella prov samt att flickor generellt sett har högre betyg. Rektorn har dock en plan för att en speciallärare framöver ska få ett större ansvar för att analysera sådant som till exempel betygssättningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera lärarnas omdömen och betygssättning för att ta reda på vad eventuella avvikelser beror på i syfte att skapa likvärdighet. Därtill behöver rektorn utifrån denna analys föra diskussioner med lärarna om resultatet.

Rektorn gör en begränsad uppföljning av lärarnas omdömen och betyg i syfte att säkerställa likvärdigheten i dessa. Trots att det finns avvikelser i betygssättningen har rektorn inte tagit reda på bakomliggande orsaker till detta.

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas och rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. I det ansvaret ligger att undersöka om det finns omotiverade avvikelser i betygen inom skolenheten och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med dem.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn följer upp och analyserar eventuella avvikelser i lärarnas omdömen och betygssättning för att ta reda på vad avvikelserna beror på. Det är viktigt att rektorn gör en sådan uppföljning och analys eftersom felaktiga omdömen kan riskera att elever i behov av särskilt stöd inte uppmärksammas i tid samt att betygssättningen inte är rättvis. Om det framkommer att det finns omotiverade avvikelser eller mönster över tid ska rektorn ha en tydlig analys och förklaring till dessa. Rektorn behöver därefter, beroende på vad analysen visar, föra en diskussion med enskilda lärare, arbetslag eller hela kollegiet för att kunna besluta om utvecklingsinsatser för förbättrad likvärdighet vid omdömen och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef

Signerat av: Helena Boëthius

X Nina Möller

Föredragande

Signerat av: Nina Möller

I handläggningen av ärendet har även utredarna Fredrik Nellemo och Arne Hellmark medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 13-15 december 2022. Besöket genomfördes av Arne Hellmark och Nina Möller.

Skivedsskolan är en grundskoleenhet i Forshaga kommun med elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Vid tiden för granskningen går det 205 elever på skolan. Skolan leds av en rektor och det arbetar 24 lärare på skolan.

Bilaga 3: Formulär för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

- Utvecklingsområde 1:
Rektorn behöver organisera och leda det pedagogiska arbetet på skolenheten genom att säkerställa att gemensamma arbets- och förhållningssätt diskuteras, tillämpas och ger avtryck i både undervisningen och elevernas utbildning som helhet.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:

Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

• Utvecklingsområde 2: Undervisningen behöver i högre utsträckning struktureras. Det innebär att den utformas så att lektionens innehåll tydliggörs, vad de olika momenten/aktiviteterna syftar till samt att den innehåller en sammanfattande avslutning.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
• Utvecklingsområde 3: Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar för att bedriva ett samlat arbete gällande förhållningssätt och strategier i arbetet med att skapa och upprätthålla studiero i undervisningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

• Utvecklingsområde 4: Rektorn behöver följa upp och analysera lärarnas omdömen och betygssättning för att ta reda på vad eventuella avvikelser beror på i syfte att skapa likvärdighet. Därtill behöver rektorn utifrån denna analys föra diskussioner med lärarna om resultatet.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: